

Itthoni beszélgetés a kiállítására készülő Amerigo Tottal

A múlt év szeptemberének végén meghatóan szép ünnepség volt egy kis Fejér megyei községben, Fehérvárcsurgón. Elhelyezték a falu Árpád-kori templomában az azóta már Csurgói Madonna néven országosan ismert szobrot, amellyel szülőfaluját Amerigo Tot ajándékozta meg. A világhírű szobrászművész itt született Tóth Imre, a Károlyi-uradalom hajdani kocsisa és felesége, Naszályi Zsófia gyermekeként 1909. szeptember 27-én. A szoborelhelyezési ünnepség napján gyermekkori játszótársai, barátai körében szülőfalujában ülte meg hatvanadik születésnapját a művész.

Sok-sok évi külföldi vándorlásai után két évvel ezelőtt első hazai látogatásakor, mikor először írta be nevét a falu könyvtárának emlékkönyvébe, így vallott magáról falujának: „... ha el is mentem közületek, sosem hallgattam el, hogy csurgói parasztyerek vagyok és ide tartozom, s azt hiszem, hogy ide fogok tartozni mindig”.

Amerigo Tot most január elején néhány napot ismét hazánkban töltött.

— Már december 17-ére, szegedi kiállításom megnyitójára szerettem volna megérkezni — mondja beszélgetésünkön a Royal-szállóban. — New Yorkból azonban nem jöhöttem idejében, mert néhány napig kórházban voltam. Ezért csak megkésve indulhattam Rómából Magyarországra. Nagyon kalandos karácsonyéjjelem volt. Rómától Tarvisión át a magyar határig tizenhárom óra alatt érkeztem, Soprontól Budapestig tizenhat óráig tartott az út. Noha Veszprémből olyan információkat kaptunk, hogy a főútvonalak járhatók, vissza kellett fordulnom, majd Fertőszentmiklós közelében több más külföldi autóval együtt az én kocsim is elakadt a hótorlaszban. Az országúton töltött éjszakai veszteglés után végül is katonáknak és télesztagoknak sikerült az autókat kihúzniuk traktorokkal. Így csak másnap, december 25-én hajnalban érkeztem meg Budapestre.

Amerikai útjáról érdeklődtem.

— Azért utaztam Amerikába, mert átszállítottam azokat a szobrokat, amelyeket egy amerikai műgyűjtő vett meg Budapesten, a Múcsarnokban rendezett kiállításon.

Ennek is érdekes története van. Múcsarnoki kiállításának utolsó napján, aznap, amikor megközelítőleg hatezer érdeklődő kereste fel a kiállítást,

nagy embertömeg állt a Múcsarnok előtt. A kapunál sorbanálló tömeg feltűnt egy amerikai üzletembernek. Joseph M. Katz pittsburgi gyárosnak. Megkérdezte, miért állnak sorba az emberek. Így került Mr. Katz is a Múcsarnokba, és — miután alaposan megtekintette a kiállítást — négy szobrot vásárolt meg, s rögtön leelőgezte néhány ezerdolláros csekkel.

— Ez a Mr. Katz ismert műgyűjtő, gyűjteményében ma élő szobrászok, festők alkotásai csakúgy megtalálhatók, mint régebbi századokból eredő műalkotások. Szorgalmazására április végén, májusban New Yorkban a Madison Avenue egyik galériájában lesz kiállításom. Huszonnégy új szobromat állítom ki. Közben kaptam egy nagyobb megrendelést Amerikában: Philadelphiában egy ötvennégy emeletes felhőkarcoló elé kerül egy új szobrom: tizennyolc méter magas lesz, az Egyesült Államok címerén a Sasból dinamikus repülő formát alakítok ki. Philadelphiában egyébként megismerem az amerikai realisták vezető egyéniségét, Andrew Wyeth festőművészt, aki szédelletes festőtechnikával dolgozik.

Hazai ügyeire térve ezt mondotta el:

— Megkaptam a végzést arról a telekről, amelyet a városi tanács ajándékozott, hogy a budai Várnegyedben megépíthessem műtermemet. Szeretnék itt sokat dolgozni. Miután tavaly, budapesti kiállításom alkalmából, az Iparművészeti Főiskola tiszteletbeli tanárává választottak, szeretném mesterségbeli tudásomat átadni magyar fiataloknak. Egyébként örülnék, ha mind több alkotást hagyhatnék itt.

Máris van néhány Tot-szoborunk, részben a művész ajándékozása, részben vásárlás folytán. A Föld füle a Szépművészeti Múzeumé, Ófelsége a Kilowatt a Tihanyi Múzeumé. Az Ülő nő című szobor az MSZMP központi székházába kerül. A Föld szeme és a Hommage Karinthy—Olivecra című szobor Debrecenre jutott, Szegedre pedig a Komarov emlékére című szobor került. S persze még egy szobor: a szülőfalujának ajándékozott Csurgói Madonna, amelyben édesanyjának is emléket állított a Madonna arcvonásaiban.

— Legközelebb márciusban szeretnék ismét hazalátogatni — mondja beszélgetésünk befejezéseként.

Környei Elek